FAMILIA – FACTOR DECISIV ÎN EDUCAŢIA ELEVILOR

Irina PÎRNĂU, Facultatea de Psihologie şi Ştiinţe ale Educaţiei

Adolescence is a rather complicated period, marked by frequent attempts to explore more things and relationships. At this stage, adolescents need someone who would explain the dangers decisions / antisocial behavior. Otherwise, namely family, constructive relationship, friendly communication between parents and children can contribute to responsible behavior of children. Conversely, a parent-child relationship can cause faulty anti-social behavior.

Unul din drepturile fundamentale ale copilului stipulate în *Convenţia cu privire la Drepturile Copilului*, este acela de a creşte şi a se dezvolta în cadrul familiei, unde părinţii exercită influenţe educaţional-formative, oferindu-i nivelul de afectivitate şi sprijin necesar, care ar putea reduce, în cazul unei familii organizate şi afective, nivelul de expunere a minorului la diverse situaţii de risc [1].

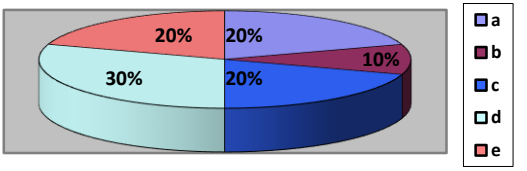
Dincolo de eforturile statului în asigurarea protecţiei copiilor în Republica Moldova, menţionăm acţiunile sistemului educaţional cu referire la responsabilizarea dar şi asistenţa familiilor în educarea copiilor, în special în prevenirea comportamentelor deviante ale copiilor.

În această expunere vom aborda doar un segment al cercetării, şi anume relaţia părinţii–copiii adolescenţi. Actualitatea temei este determinată de faptul că şcoala contemporană se confruntă astăzi cu probleme din ce în ce mai dificile privind comportamentul elevilor.

Devierile de comportament apar de cele mai multe ori ca urmare a unor traume psihologice din viaţa adolescenţilor/elevilor. Astfel, şirul de factori determinanţi ai acestui comportament, include: şcoala

colegi, profesori; familia–fraţi, părinţi, bunici şi alte rude; prieteni; persoane necunoscute ş.a.

În vederea identificării manifestării comportamentelor elevilor în timpul programului şcolar au fost explorate atitudinile acestora faţă de diverse situaţii. Rezultatele cercetării realizate într-un liceu din localitatea rurală au demonstrat următorul tablou (Fig. 1):

Din 50 de elevi chestionaţi:
a. Fumează–20%
b. au folosit droguri–10%
c. folosesc alcool-20%
d. comportament violent – 30%
e. absentism şcolar–20%.

Fig. 1. Comportamentele antisociale ale elevilor

În cadrul cercetării au fost studiate unele aspecte ale relaţiei părinţi–copii, fiind explorate opiniile părinţilor copiilor chestionaţi. În baza răspunsurilor obţinute s-a conturat următorul tablou: astfel, când copilul greşeşte, atunci părinţii: 20% discută, 20% îl lasă să se înveţe singur prin greşelile sale, 20% – prin mustrare dură, 30% îl lovesc şi 10% îl lasă nepedepsit (Fig. 2). În acelaşi timp, părinţii: 10% acordă foarte mult timp copiilor, 20% acordă mult timp, 40% acordă foarte puţin şi 30% acordă puţin timp (Fig. 3).

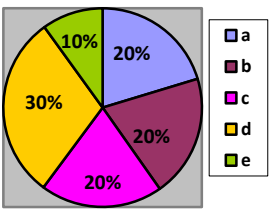

Fig.2. Acţiunile părinţilor când copilul greşeşte

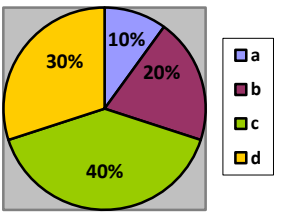

Fig. 3. Timpul alocat de părinţi copilului

Conform datelor, 30% din părinţi verifică ce face copilul în timpul liber, 40% nu verifică şi 30% rar îl verifică ce face în timpul liber (Figura 4). 40% din părinţi verifică dacă copilul frecventează ore-le, 30% nu verifică şi 30 verifică, însă mai rar, frecvenţa copilului la ore. În acelaşi timp, 40% din părinţi cred că copiii lor acordă suficient timp orelor, 20% cred că copiilor nu acordă suficient timp pregătirilor şi 40% cred că copii lor nu acordă pregătirilor de ore permanent timp suficient. În caz de necesitate, 20% din părinţi soluţionează conflictele survenite la şcoală cu ajutorul psihologului, 30% soluţionează conflictul organizând acasă o întrunire cu familia, iar 50% – cu ajutorul cadrelor didactice.

Interes prezintă faptul că 60% din părinţi stabilesc reguli pentru copiilor, 20% nu stabilesc şi 20% stabilesc rar reguli pentru copii. 70% din părinţi iau decizii în numele copilului, 20% nu iau decizii şi 10 rar iau decizii în numele copilului (Fig. 4).

Totodată, 30% din părinţi au recunoscut că copilul se află sub supravegherea lor, 20% – mai puţin şi 50% – că copilul nu se află sub supravegherea lor (Fig. 5). 40% din părinţi au atitudine pozitivă faţă prietenii copilului, 30% au atitudine neutră şi 30% – negativă.

Cu referire la verificarea temelor şi a pregătirii copilului pentru şcoală, răspunsurile au fost următoarele: 40% se ocupă mamele de educaţia, 20% – taţii, 20% – bunicii şi 10% – fraţii, surorile mai mari. 30% din părinţi au menţionat că îşi cunosc foarte bine copilul lor, 40% îşi cunosc bine copilul, 20% mai puţin îşi cunosc copilul şi 10% nu-şi cunosc deloc copilul.

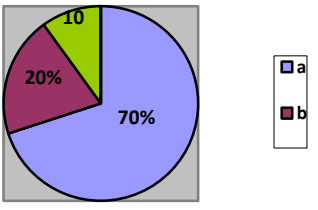

Fig. 4. Luarea deciziilor de către părinţi

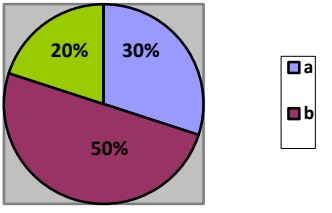

Fig. 5. Supravegherea copiilor

Constatăm faptul că 50% din părinţi întreabă copilul care sunt interesele lui, 40% nu întreabă şi 10 întreabă rar; 30% din părinţi discută cu copilul lor fără vreun motiv, 20% discută rar şi 50% discută foarte rar. 60% din părinţi sunt mulţumiţi de rezultatele copiilor lor, 30% nu sunt mulţumiţi şi 10% – mai rar. În acelaşi timp, doar 50% din părinţi le spun copiilor că îi iubesc, 30% nu le spun şi 20% le spun mai rar.

Rezultatele cercetării confirmă existenţa mai multor probleme în relaţia părinţi–copii, care afectează şi procesul de studii al elevilor. Rezultatele au fost discutate şi cu unii profesori şi chiar cu poliţistul de sector. Conform spuselor acestora, elevii cu comportament antisocial (deviant) provin din familii incomplete, cu părinţi decedaţi sau divorţaţi, cu părinţi plecaţi peste hotare, cu părinţii care consumă frecvent alcool, din familii social vulnerabile. Aceşti copii nu au un model pozitiv alături, nu au un sprijin în momentele dificile, nu au un ajutor, duc lipsa atenţiei necesare unui adolescent. Cunoaştem cu toţii că adolescenţa este o perioadă destul de complicată, marcată de încercările frecvente de a explora mai multe lucruri şi relaţii.

La această etapă adolescenţii au nevoie de cineva care le-ar explica pericolele deciziilor/comportamentelor antisociale.

Astfel, anume familia, relaţia constructivă, comunicarea prietenoasă dintre părinţi-copii pot contribui la formarea comportamentelor responsabile ale copiilor. Şi invers, o relaţie defectuoasă părinţi–copii poate provoca comportamente antisociale. ,,Cum educi copilul - aşa va creşte şi aşa va fi”.

În acelaşi timp, în contextul prezentei cercetări, doar o bună colaborare a familiei cu personalul didactic poate contribui la prevenirea şi diminuarea manifestărilor comportamentelor antisociale. Şcolii îi revine sarcina nu numai de a educa copiii, dar şi de a ajuta familiile să facă faţă provocărilor de ordin socioeducaţional.

Referinţe:

1. Convenţia cu privire la Drepturile Copilului. Adoptată de Adunarea generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite la 29 noiembrie 1989. Intrată în vigoare la 2 septembrie 1990.

Recomandat
Valentina BODRUG-LUNGU, dr.hab., conf.univ.